אז נדברו יראי ה'

דברי השקפה טהורה על דרכי מחשבה ותפילה בעתות צוק וצרה

מאת הגה"צ אבדק"ק סאטמאר ירושלים שליט"א

אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו (מלאכי ג, טז). דברי הכתוב אלו מאירים באור את הזמנים החשוכים בה אנו שרויים בימים הללו, ימי הבירור האחרון, ימים אשר בהם יראי ה' וחושבי שמו נאחזים בדלות כחם באמונה התמימה והטהורה, ואינם נותנים לקול ענות הנשמעת בחוצות לחדור אל לבותם, לעת כזאת ידברו איש אל רעהו וישמעו דברים כדרבונות לחזק ולהתחזק בענינים אלה העומדים ברומו של עולם.

זכתה עדתינו ונחלת ה' שפרה עלינו, והתגדלנו על ברכיו של אותו צדיק - שהנחיל לדור האחרון תורת אמת והשריש בלבות ישראל יסודי אמונת אומן - מרן רבינו הקוה"ט זי"ע, אשר העתיק מתורתם של כל גדולי הדורות נ"ע את השקפתם הברורה והטהורה מכל סיג ורבב, תקע וייסד יסודות החזקים כמסמרות נטועים בעניני גלות והגאולה העתידה, ובזכותו נשאר לעולם שארית תורת אמת אשר ילמדו ויתבוננו בו מה יעשה אדם ויחיה, ויוכל האדם לידע את המוטל עליו לעתים הללו.

רבבות אלפי ישראל יושבי ארץ הקודש נמצאים בימים טרופים אלו ברפיון דעת ובלבול נורא, מאמינים בני מאמינים הם וצמאים לדבר ה' אולם מצויים הם בין פטיש לסדן, מחד יודעים המה כי סכנה גדולה מרחפת על ראשם וראש בני ביתם מהרוצחים השפלים הערביים ימ"ש, אשר מיום ליום הסכנה גוברת והולכת עד כי יתכן ומסוגלים הם "לכסות" את כל שטחה של א"י בכלי משחית וכלי זין רח"ל, ומאידך יודעים ומכירים הם כי רשעי הארץ הציונים וצבאם הטמא רק מגבירים במלחמותיהם ובהתגרויותיהם את גודל הסכנה כאן, וביותר הסכנה האיומה הנשקפת בלאו הכי מכל המדינות הערביות הסמוכות אשר מצפים ומחכים ליום פקודה ה' ישמרינו.

הנה האמת עד לעצמו שלא כימים הראשונים הם זמני תקופתינו, כי אז בתחלת שנות קיומה של המדינה הציונית, הרי לסיבת הצלחת צבאם רצו ונהו המון בית ישראל אחריה, עד שאפילו לא אבו להעיר אוזן לשמוע דבר ה' אמת. אמנם בתקופתינו אנו כאשר ההצלחות האלו נהפכו לכשלונות כואבים ודואבים, וכל ערי א"י מקום שלטון המדינה נחשבות - עקב ההצלחות של אז - כמקום סכנה נורא ואיום עבור כלל ישראל, בעו"ה נסובו הדברים ואפי' בין יראי ה' המתבדלים במחשבתם מקצה קצהו של ציונות ואביזרייהו, נוצר מצב שנתקלים הם בשאלות ותמיהות המקננות בלב, כגון, האם לא נכונים הם פעולותיהם ומלחמותיהם של צבא הציונים בכדי להרחיק את הסכנה של כלי משחית מערי א"י, הרי הבא להרגך השכם להרגו, ועוד כהנה וכהנה.

בימי הרת עולם אלו אין לנו אלא לחזור על עיקרי הדברים אשר קיבלנו מאבותינו ורבוה"ק זי"ע ואע"פ שקבועים הם בלבינו כיתד שלא תמוט צריכין אמנם חיזוק בכל יום, ובפרט בימים הללו שכ"א מאתנו לא ימלט שלא תטרף ותתבלבל עליו מחשבתו בענין זה. אי לכך קיבצנו כמה יסודות לפונדק אחד אשר מיוסדים הם על שיחת **מורינו הגה"צ אב"ד שליט"א** בהיכל הישיבה, ולתועלת הקורא הצגנו הדברים בסגנון של שואל ומשיב בכדי שירוץ הקורא בו.

* * *

ראשית אשאל, האם אין במלחמת הציונים של עכשיו משום הצלה לישראל, לאחר שהאו"ה הערביים פתחו במלחמה והשליכו מאות כלי משחית שיש בהם בכדי להרוג לערי א"י.

התשובה ברורה מאד ואין כאן מקום לספיקות כלל, ראשית, כי כפי שמרן רביה"ק זי"ע מביא רבות (ויוא"מ א' קל"ח, עה"ג עמ' מ"ב, דבר"י פר' וישלח) דמבואר בכ"מ בדברי חז"ל (תדב"א א"ר, מד"ר נשא, אוהחה"ק מטות) דאי אפשר שתבוא ישועה לישראל אלא ע"י אנשים שומרי תורה ומצות שאין בהם חטא ויש להם זכותים גדולים, כמאמה"כ למה אתם עוברים את פי ה' והיא לא תצלח, דבהעברת פי ה' א"א שיהא בו הצלחה כי כשהם נלחמים מתעורר עליהם המקטרג בעת המלחמה, ובוודאי שכאשר בצבאם הטמא נלחמים אנשים פושעים בה' ובתורתו, לא יוכל ירא ה' המאמין לקוות כי תבוא ישועה לישראל על ידם, דהווה כפירה בתורה ובדברי הנביאים וחז"ל.

וכל זה גם אם לא היה בפעולותיהם משום דחיקת הקץ ושלטון קודם זמן הגאולה, אלא סתם לא שייך שע"י פושעים תהא הצלה כלשהוא, וכל שכן כאשר כל פעולותיהם הם בהעברה על השבועות ובמרידה ברצונו ית' שלא להעמיד שלטון ומדינה לישראל קודם ביאת המשיח, וכפי שמביא מרן זי"ע (ויוא"מ סי' קל"ז) דברי הראשונים כי שלטון ומלוכה כזו מביא סכנה גדולה ועצומה לישראל, ובוודאי לא נוכל להאמין שסכנה נוראה כזאת תביא להצלה.

ואף אם לא היה לנו כל זה הרי מבאר מרן זי"ע (עה"ג עמ' קצ"ו) עפ"י דברי חז"ל (סנהדרין ט"ז, רמב"ם הל' מלכים פ"ח) דאין מוציאין את ישראל אפי' למלחמת רשות אלא עפ"י סנהדרין של ע"א, ובמלחמת מצוה א"צ סנהדרין אולם צריך שיהיה עפ"י מלך שיש לו דין מלך עפ"י תורה, ומה גם שאז היו חכמי ישראל שוקלים כל הצדדים אם תהא במלחמה הצלה ברורה ואם אין דרך אחר להצלה, ומובן הדבר שכאן לא רק שאין לנו סנהדרין ומלך, אלא ניתנת ההכרעה לפושעים ומופקרים אלו ראשי השלטון הציוני המוחזקים לסכן ולהפקיר את ישראל, ממילא ברור שאין זו הצלה אלא רציחה ושפיכות דמים.

ואלו הרוצים להשוות ענין לא תעמוד על דם רעך לכאן, ע"ז כתב מרן זי"ע (עה"ג עמ' קצ"ח) דאין זה נכון עפ"י תורה, דכתבו הפוסקים (ב"ח וסמ"ע חו"מ תכ"ו) דחיוב הצלה הוא רק בוודאי הצלה, ושלא יבוא בעצמו לידי סכנה ע"י הצלה זו, דאם יש אפי' ספק סכנה לעצמו אינו חייב להציל חבירו, ובוודאי שכאן אין ספק שהם מכניסים עצמם לסכנה גדולה ועצומה, ואף רואים בחוש איך שנהרגים ונרצחים שם במלחמתם מדי יום ביומו, כך שוודאי אין כאן ענין לא תעמוד על דם רעך.

ובאמת, באין ברירה אחרת להינצל מידי האו"ה מצווים אנו לברוח ולהנצל, כפי שמפרשים רוב הראשונים בפר' וישלח (רמב"ן, אברבנאל, רבינו בחיי, ספורנו, ועוד) דבכל דור ודור ראוי לנו לאחוז בדרכו של יעקב אבינו ע"ה שנזמין עצמינו לשלשת הדברים, והיינו לתפלה לדורון כפשוטו, ולמלחמה היינו לברוח ולהנצל מהם.

ולולא כל זאת הרי ידוע המשל שמביא מרן זי"ע (ויוא"מ) על המציל שבא להציל מהדליקה ולא ידעו כי הוא המבעיר והמדליק את הבעירה, כן הדבר כאן כי הן המה היו בעוכרינו להבעיר את האש הנורא ולגרום לשנאת ישראל עמוקה בין האו"ה ועכשיו צועקים הם מוכרחים אנו להציל, וקילורין לעינים הם דברי מרן זי"ע בענין זה (חדו"ת מהר"י ט"ב תשי"ד), וזל"ק, וזה רואין עין בעין מפי ספרים וסופרים מפורש בתורתינו הקדושה שאלמלא היו נכנעים לפני אומות העולם לא הי' אירע שום רע לבני ישראל, וכו', כי רצה יעע"ה להנחיל הדרך לדורות לקיים ואני אתנהלה לאטי להתנהג בהכנעה ושפלות לפני או"ה שרק על דרך זה יוכלו להתקיים בזמן הגלות, וכו'.

לאחר דבריך אלה הבהירים אשאלך, מה הם פירושם של דברים דמתאמרא בשוקא משמיה של מרן רביה"ק זי"ע שבכה מרורות על כל חיל שנלחם בצבא הציונים שנהרג. האם אין זה מתפרש כהוראה לנו להתפלל לשלומם.

הנה המעיין בחידו"תיו של מרן רביה"ק זי"ע במשך ימי המלחמה (נשא, וכו' תשכ"ז) יראה בעליל כי לא יתכן לסרס הדברים ולהביא רק את חלקם, כמה דאת אמרת דבתורתינו הק' כתיב "ועבדתם אלהים אחרים", והדבר פשוט דמי שאינו מתבונן לפניו ולאחריו לשופטני יחשב, וצריכים אנו להתבונן גם בדברי מרן זי"ע על מה בכה בתחלה ועל מה בכה אח"כ, וכשמביאים את גודל צערו על מות החיילים צריכים להתבונן בכל דבריו

מרישא ועד גמירא בכדי להבינם על בוריים.

ותחילת דבריו הק' של מרן זי"ע נסובים על הענין שהציונים לקחו והכריחו בכפיה הרבה יהודים נאמנים לה' ולתורתו לבוא למלחמה זו וללחום את מלחמת קיום הציונות, וכפי שמתמרמר שם בכאב נורא בל"ק, "וויפיל עהרליכע אידן האבן זיי געגומען בכפיה אין די מיליטער", והנה כשבוכה על מיתתם הרי בוכה על יהודים שומרי תורה שנלקחו לצבאם בכפיה ונרצחו במלחמה זו.

שנית, גם על היהודים שאינם שומרי תומו"צ יש לבכות, ועל כך שיהודים אלו נפלו ברשתם של הציונים תרתי משמע, דהיינו, קודם החטיאו אותם הציונים והביאו לידי כך שלא ישמרו תומו"צ - והדברים ידועים, ולאחמ"כ הביאו לרציחתם במלחמתם שלא עפ"י תורה. ועל שתי רעות אלו בכה ויילל מרן זי"ע, ראשית שנפלו בידי הציונים שהוציאו אותם מדרך התורה והמצוות, וגדול המחטיאו יותר מן ההורגו, וגם ע"ז שהוציאו אותם מהעולם כפשוטו שנרצחו רח"ל במלחמתם אשר לא כדת, והיינו כי פעמיים הכתה בהם הרעה, בראשונה הרגו אותם מעולם הבא ואח"כ מעולם הזה.

אולם הכל הולך אחר הכוונה, כמובן שאלו הנוטים לציונות מחפשים לנצל את מה שמרן זי"ע בכה על חייליהם ומביאים אותו כראי'ה שצריכים להתפלל לשלומם והצלחתם, אבל באמת סילוף נורא הוא, כי המעיין ורואה דבריו הק' הלא ישתומם ויראה כי דיבר ממש היפך הדברים, דהיינו זה שבכה עליהם כוונתו היתה שקליפת הציונות היא קליפה נוראה ואיומה שבתוך כל הצרות שטומאה זו המיטה על כלל ישראל, הרי יש גם הצרה הזאת שדם ישראל נשפך כמים, רח"ל.

תפילתינו צריך להיות בכל עת על כל עם ישראל בכלליות שינצלו מכל צער ונזק, ובזה נכלל הכל. ובענין היהודים הנלחמים בצבאם, הלא תמיד כשהם נלחמים, מתגברת השנאה אצל האומות הערביות בכל מקומות מושבותיהם, כך שנוצר סכנה עצומה לכל אחינו בני ישראל בכל רחבי תבל ובפרט ליושבי ארה"ק, ותמיד שייך להתפלל בכלליות על כל עם ישראל. וכפי שכתב מרן זי"ע לאחר מלחמתם בשנת תשכ"ז (עה"ג) בזה"ל, ובאמצע המלחמה בודאי לא היה דרך אחר אלא להתאמץ בתפלה עבור ישראל שלא יהיו טרף לשיניהם ולא יבואו לידי כלי' ח"ו באופן נורא. ע"כ.

עוד זאת אשאל, מה צריכים אנו לכוון בברכת המינים, ומה הביאור ב"וכל המינים כרגע יאבדו", מי הם הנכללים בגדר מינים. עוד אשאל את אשר על לבי, החופשיים של ימינו באיזה גדר הם נכללים, והאם יש להצטער כשנהרגים ונרצחים.

ביאור הברכה מבואר במפרשים כי וכל המינים כרגע יאבדו הכונה היא על אלו הכופרים בהשי"ת. והדבר ידוע את אשר מרן זי"ע זעק והתריע פעמים רבות כי בברכת "ולמלשינים" נכללים הציונים, כפי שכותב במר לבבו (ויוא"מ סי' קפב) בזה"ל, היכא שהמדובר הוא ממינים ואפיקורסים מפורסמים וגם מסיתים ומדיחים שמעבירים מאות אלפים ורבבות מישראל מהתורה הקדושה וממלאים כל העולם במינות ואפיקורסות רחמנא ליצלן וכו', עליהם לא נאמר בשום מקום ללמד עליהם זכות אף בתפלה בלחש בינו לבין קונו, שהרי אדרבה תקנו חכמינו ז"ל (ברכות כח:) ברכת ולמלשינים בשבילם, עכל"ק, וחוזר על הדברים בספרו על הגאולה סימן ס"ח בזה"ל: וזה וודאי שהציונים והמינים של זמנינו מסיתים את ישראל לשוב מאחרי ה' הרבה יותר מאפיקורסים בימי ר' גמליאל - שעליהם נתקן ברכת המינים - ע"כ. וכאשר אנו מתפללים ברכת ולמלשינים אנו מכוונים בכלליות כי כל אלו שהם בגדר מינים יאבדו, וכל אלו שרצון ה' הוא שיאבדו, כרגע יאבדו.

ולענין החופשיים של היום, לכאו' הדבר תלוי במחלו' הראשונים בנידון, הנמוקי יוסף והרמב"ם שנחלקו בגדר תינוק שנשבה, ויש לדון על החפשיים האם הם נמצאים בגדר מינים או לאו, דהרי מצד אחד התגדלו והתחנכו בדרך זו, ומצד שני הרי אם רוצים באמת אפשר להם לדעת וללמוד תורה ואמונה. אולם ישנם גם חפשיים שמאמינים בה' ובתורתו, אלא משום שנתגדלו בדרכם ומשוקעים הם בשערי הטומאה אינם שומרים תורה ומצוות ולכאו' הם אינם נכללים בגדר מינים, אלא לענין להלוותם ברבית וכדו' תליא במחלו' הפוסקים הנ"ל.

ולענין להצטער על מותם של החופשיים, עיקר הכאב והצער צריך להיות על נשמה שנאבדה מן העולם וחזרה לעולמה בלא תשובה, עבר וחי כל ימיו בלא תורה ואמונה בריקנות נוראה ובהעברה על הדת, ולא זכה להגיע לתשובה קודם מיתתו, על כך צריך להיות עיקר הצער והכאב.

מפשטותם ותמימותם של יהודים פשוטים שחיו בימי קדם אפשר ללמד גם על ענין זה, כפי המסופר על יהודי פשוט בעה"ב ונהנה מיגיע כפו שחי בחו"ל, שהעסיק שני פועלים יהודים במקום עבודתו האחד היה שומר תורה ומצוות בקפידא, והשני היה חפשי, לימים מת פועלו הראשון והתאבל עליו כדרכו של עולם ולאחר זמן שכחו, אולם לאחר שמת השני שהיה חפשי הבעה"ב לא הפסיק להתאבל עליו וימים רבים הצטער והתעצב על מיתתו. וכששאלוהו פעם אמאי מצטער על האחרון יותר מן הראשון הלא שניהם היו פועלים טובים ומה גם שהאחרון לא היה שומתומ"צ, ואז ענה יהודי פשוט זה, איך אפשר לשכוח ממנו הלא מי יודע כמה סובלת נשמתו בעולם האמת לאחר שעברה כל ימיה ריק מן התורה והמצוות. ובאשר לראשון הלא היה שומר תורה ומצוות, אמנם קשה עלי בהעדרו אבל נשמתו עלתה למקום מנוחתה בעולם האמת.

על כך היה צערו ויגונו, מה יהיה שם בעולם האמת עם נשמה תועה שהגיעה לאחר ימי חיים ללא תורה ומצוות, וזה צריך להיות הרגשתו ומחשבתו של כל ירא ה', שיצטער על כל נפש שמסתלקת מן העולם ללא תשובה באמת.

וכמובן שדבר זה מוסיף לכאב והצער הנורא שמשום מדינה מרידה זו שוב נרצחים ונהרגים נפשות ישראל, וכפי שמרן זי"ע מתמרמר מאד (דבר"י וישלח ק"פ) על ההרוגים והנרצחים במלחמותיהם, וזל"ק, ובעוה"ר כבר אבדנו על ידיהם אלפים ורבבות מבני ישראל מעת שהתחילו בדרכם הרשעה של דחיקת הקץ ובכל יום ויום ניתוסף שבר על שבר ואבדון נפשות ישראל ע"י מעשיהם הרעים, ומי יודע מתי נהי' פטורים מצרה הזאת, ע"כ.

תמצית הדברים: הכאב והצער הנורא האופף אותנו בימים אלו צריך לבטא ולהביא בנו התגברות השנאה העמוקה להציונים והנגררים אחריהם בבחינת תכלית שנאה שנאתים, ולא ח"ו שהצער יביא את ההיפך.

* * *

סוף דבר. דבר גדול היא שינון יסודות אלו בימים אלו, כי בזה נטהר את עצמינו מן הצרעת והנגעים, נתנתק בהחלט מן הכפירה שבלב, ויתבהר לנו החומר שבאיסור להשתתף בשום מחשבה וכ"ש בפעולה שיש בה רמז של הסכמה והכרה בציונות ושלטון המרידה, ובוודאי כי בזה נתגונן במעט עם מכ"ע השונים הצינורות המקלחים ציונות בתוך בתי ישראל בשמות משמות שונים והן המה מכניסי זמורות זרים בכרם בית ישראל פורצים הגדרים ומחבלים בכרמים.

וביותר צריכים אנו למגן ולמחסה מפני הצרה הצרורה שחדשים מקרוב באו קווי הטלפון בלשונם הטמא ובלשון אידיש המדוברת, המפיצים דיעות כוזבות ומלאים רגשי שמחה וחדוה על כל פעולה ופעולה ממלחמת הציונים, והדברים חודרים לבתינו ועלולים לזהם ח"ו את נפשות בנינו ברוחות כפירה ומינות רח"ל.

ומבהיל על הרעיון האיך שאפשר בקל להיכשל במחשבה ובדיבור והיא חמורה עד למאד, ורבות מצינו שמרן זי"ע מתבטא בל"ק בספה"ק ויוא"מ ועה"ג כי הרוצה בקיומם במחשבתו הרי זה מודה בעבודה זרה, וז"ל, (עה"ג עמ' פ"ו) וכל מי שיש לו אפילו מחשבה שיש צורך במדינתם הרי זה מודה בע"ז בלי ספק, ונפשות ישראל הם כהפקר בעיניו, וכ"ז הוא היפך דעת תורתינו הקדושה שחסה על כל נפש ונפש מישראל. ע"כ.

נחזור ונשנן לעצמינו שהשם 'ישראל' שהציונים הכופרים הללו חרתו על השתלטותם בארץ הקודש מזויף הוא, ובהתייסדות שלטונם ומדינתם מרדו במלכו של עולם והוציאו עצמם מעם ישראל, ישראל עוד רד עם א-ל ועם קדושיו נאמן, עם ישראל אינו מורד ומתגרה באוה"ע כל עוד שהוא שרוי בגלות, על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו.

בינו נא זאת עם ה' אזרו חיל לחזק ולהתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלקינו, אל תתנו לספיקות והרהורים לחדור לליבכם בשעה קשה זו שעליה אמר נביא ה' (זכריה יג) וצרפתים כצרף את הכסף ובחנתים כבחן את הזהב, ובזכות האמונה הטהורה הבוכ"ע יחיש לנו הישועה, קרוב יום ה' להגלות וקץ ישום לחושך, קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות, בעגלא ובזמן קריב, אכי"ר.

[נעתק בשנת תשס"ט]